

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
§1. Finanțele publice	1
§2. Definiția dreptului financiar	3
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
§1. Norme constituționale	3
§2. Legislație principală	4
§3. Legislație secundară	5
§4. Legislație europeană	5
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	7
§1. Dreptul bugetar	7
§2. Dreptul fiscal	10
2.1. Drept material fiscal	10
2.2. Drept procedural fiscal	11
2.3. Elementele raportului juridic fiscal	11
2.4. Procedura impunerii	15
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	16
§1. Autorități naționale	16
1.1. Autorități centrale	16
1.2. Autorități locale	19
1.3. Autorități în teritoriu	21
§2. Autorități europene	21
§3. Autorități judiciare	22
3.1. Instanțe naționale	22
3.2. Instanțe europene	23
CAPITOLUL AL II-LEA. PROCEDURA BUGETARĂ	25
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	25
§1. Sistemul bugetar	25
1.1. Definiție	25
1.2. Sistemul bugetar național	26
1.3. Sistemul bugetar al Uniunii Europene	28
§2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice	28
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice	28
2.1.1. Bugetul de stat	29

2.1.2. Bugetele locale _____	30
2.1.2.1. Cote defalcate _____	31
2.1.2.2. Sume defalcate _____	32
2.1.2.3. Transferurile consolidabile _____	34
2.1.2.4. Datoria publică locală _____	34
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	35
2.1.4. Bugetul Uniunii Europene _____	35
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice__	36
2.2.1. Bugetul de stat _____	37
2.2.2. Bugetele locale _____	37
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	37
2.2.4. Bugetul Uniunii Europene _____	37
§3. Structura bugetului _____	39
3.1. Sistemul bugetar național _____	39
3.1.1. Principalele categorii de venituri _____	39
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli _____	40
3.2. Sistemul bugetar european _____	41
§4. Principiile procedurii bugetare _____	42
4.1. Principii generale _____	42
4.1.1. Principiul universalității _____	42
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor _____	43
4.1.3. Principiul publicității _____	43
4.1.4. Principiul unității _____	44
4.1.5. Principiul anualității _____	45
4.1.6. Principiul specializării _____	45
4.1.7. Principiul unității monetare _____	46
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar _____	46
4.2. Alte reguli bugetare _____	46
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor _____</i>	<i>48</i>
§1. Ordonatorul de credite _____	48
§2. Cadrul bugetar al României _____	49
§3. Elaborarea bugetului de stat _____	49
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali__	50
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	51
3.3. Scrisoarea-cadru _____	51
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare _____	52
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	53
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect _____	53

3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale _____	54
3.8. Însușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale _____	54
3.9. Înaintarea spre aprobare _____	54
§4. Elaborarea bugetelor locale _____	55
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	56
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	56
4.3. Scrisoarea-cadru _____	56
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect _____	56
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect _____	57
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	57
4.7. Definitivarea proiectelor de buget _____	57
4.8. Controlul bugetelor locale _____	58
4.9. Înaintarea spre aprobare _____	58
§5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale _____	58
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat _____	58
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj _____	59
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate _____	59
§6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene _____	59
6.1. Estimările instituțiilor europene _____	60
6.2. Elaborarea proiectului de buget _____	60
6.3. Lectura Consiliului _____	60
6.4. Lectura Parlamentului _____	60
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului _____	60
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de conciliere _____	61
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor _____</i>	<i>61</i>
§1. Aprobarea bugetului de stat _____	61
§2. Aprobarea bugetelor locale _____	62
§3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale _____	63
§4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene _____	63
<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară _____</i>	<i>64</i>
§1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național _____	65
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare _____	66
1.2. Execuția de casă _____	68
1.3. Realizarea veniturilor la buget _____	68

1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare _____	70
1.4.1. Etapa preliminară _____	71
1.4.2. Etapa principală _____	72
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar _____	73
1.4.2.1.1. Contracte administrative _____	73
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire _____	75
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite _____	77
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor _____	77
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor _____	80
1.4.2.4. Plata _____	80
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare _____	81
1.6.1. Virarea de credite _____	81
1.6.2. Transferul de credite _____	82
1.6.3. Suplimentarea de credite _____	82
1.6.4. Anticiparea de credite _____	83
1.6.5. Blocarea de credite _____	83
1.6.6. Anularea de credite _____	84
§2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	84
2.1. Gestiunea directă – centralizată _____	84
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre _____	85
2.3. Gestiunea indirectă _____	85
2.4. Operațiuni de venituri _____	85
2.5. Operațiuni de cheltuire _____	86
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale _____</i>	<i>86</i>
§1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național _____	87
1.1. Bugetele centrale _____	87
1.2. Bugetele locale _____	87
§2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	88
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar _____</i>	<i>88</i>
§1. Controlul în sistemul bugetar național _____	88
1.1. Controlul intern/managerial _____	88
1.2. Controlul financiar preventiv _____	89
1.3. Auditul public intern _____	90
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	90
§2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	91

§3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	91
§4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	92
4.1. Audit intern _____	92
4.2. Audit extern _____	92
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite</i>	
<i>în procedura bugetară _____</i>	92
§1. Aspecte privind răspunderea penală _____	93
§2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	94
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale _____</i>	95
§1. Starea de criză financiară _____	95
§2. Starea de insolvență _____	97

CAPITOLUL AL III-LEA. REGIMUL JURIDIC AL DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FISCALE _____ 99

<i>Secțiunea 1. Temeiul factic și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale _____</i>	99
§1. Principiile fiscalității _____	99
§2. Drepturile și obligațiile fiscale _____	100
§3. Tipuri de obligații fiscale – aspecte generale _____	102
3.1. Impozitele _____	102
3.1.1. Impozitele directe _____	103
3.1.1.1. Persoanele juridice _____	103
3.1.1.2. Persoanele fizice _____	105
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	108
3.1.2. Impozitele indirecte _____	108
3.1.3. Impozitele centrale _____	109
3.1.4. Impozitele și taxele locale _____	109
3.2. Taxele _____	110
3.3. Contribuțiile sociale _____	111
3.4. Alte sume _____	111
§4. Elementele raportului juridic de impunere _____	111
4.1. Subiectul impunerii _____	112
4.1.1. Contribuabilul _____	112
4.1.2. Plătitorul _____	113
4.1.3. Persoana impozabilă _____	114
4.1.4. Suportatorul impunerii _____	115
4.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	115
4.3. Obiectul impunerii _____	117
4.4. Cota de impunere _____	118

4.5. Lichidarea și colectarea impunerii _____	119
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale _____	121
§5. Optimizarea fiscală _____	123
§6. Activitate dependentă vs. activitate independentă _____	126
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice _____</i>	127
§1. Impozitul pe profit _____	127
1.1. Persoane impozabile _____	127
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice _____	127
1.1.2. Capacitatea fiscală _____	130
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală _____	130
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal _____	131
1.2.1. Sfera de cuprindere a impozitului _____	131
1.2.2. Baza impozabilă _____	132
1.2.3. Deductibilitatea cheltuielilor _____	134
1.2.4. Rezerve și provizioane _____	138
1.2.5. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală _____	140
1.3. Regimul contabil _____	141
1.3.1. Redactarea documentelor justificative _____	142
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative _____	144
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative _____	146
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale _____	148
1.4. Declararea și plata impozitului _____	148
1.5. Regimul fiscal aplicabil fuziunilor, divizărilor totale, divizărilor parțiale, transferurilor de active și achizițiilor de titluri de participare între persoane juridice române ori în cadrul Uniunii Europene _____	149
1.5.1. Operațiuni naționale _____	149
1.5.2. Operațiuni între societăți din România și societăți din alte state membre ale Uniunii Europene _____	151
1.6. Regimul fiscal aplicabil societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre _____	154
1.7. Norme împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne _____	155
1.8. Perspective CCTB și CCCTB _____	159

1.9. Convențiile de evitare a dublei impunerii – CEDI _____	160
1.9. Paradisurile fiscale. Societățile <i>offshore</i> _____	162
§2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor _____	164
2.1. Persoane impozabile _____	164
2.2. Regimul fiscal _____	165
§3. Entitatea fără personalitate juridică _____	168
3.1. Forme de lucru _____	169
3.2. Tratamentul fiscal _____	169
§4. Angajarea răspunderii solidare _____	170
§5. IP versus IVM _____	172
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice</i> __	173
§1. Persoane impozabile _____	173
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	174
1.2. Reprezentarea fiscală _____	174
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	175
§2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	175
2.1. Reținerea la sursă _____	175
2.2. Regimul de autoimpunere _____	175
2.2.1. Sistemul forfetar _____	176
2.2.2. Sistemul real _____	176
2.2.3. Autoimpunerea impozitului pe venit (și a contribuțiilor sociale) _____	178
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	180
§3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	185
3.1. Veniturile din activități independente _____	186
3.2. Veniturile din proprietate intelectuală _____	189
3.3. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	191
3.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	193
3.4. Veniturile din investiții _____	195
3.5. Veniturile din pensii _____	198
3.6. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	199
3.7. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	200
3.8. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare __	201
3.9. Veniturile din alte surse _____	202
3.10. Venitul net anual impozabil _____	202
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale</i> _____	204
§1. Regimul juridic general _____	204

§2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	206
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	206
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	207
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	208
2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	209
§3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	209
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	211
3.2. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	213
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	213
§4. Contribuția asiguratorie pentru muncă _____	213
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	213
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	214
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	214
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	214
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA _____</i>	<i>215</i>
§1. Aspecte generale _____	215
§2. Persoana impozabilă _____	216
2.1. Criterii de determinare _____	217
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	226
§3. Operațiuni taxabile _____	230
3.1. Livrarea de bunuri _____	230
3.2. Prestarea de servicii _____	234
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	237
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	238
3.5. Importul de bunuri _____	239
3.6. Scutiri _____	240
§4. Determinarea TVA _____	243
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	243
4.2. Baza de impozitare _____	247
4.3. Regimul deducerilor _____	251
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	255
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	259
4.3.3. Ipoteze speciale _____	264
4.3.4. Deducerea la TVA și fraudă _____	266
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	269

§5. Cotele TVA _____	271
§6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA _____	271
6.1. Obligații contabile _____	272
6.2. Obligații declarative _____	273
§7. Plata TVA. Rambursarea TVA _____	274
<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize _____</i>	<i>277</i>
§1. Aspecte generale _____	277
§2. Accize armonizate _____	277
2.1. Produse accizabile _____	277
2.2. Persoane impozabile _____	279
2.3. Regimul suspensiv de accize _____	279
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale _____	282
§3. Alte produse accizabile _____	283
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale _____</i>	<i>283</i>
§1. Regimul juridic general _____	283
§2. Impozitul și taxa pe clădiri _____	284
§3. Impozitul și taxa pe teren _____	286
§4. Impozitul pe mijloacelor de transport _____	287
§5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor _____	288
§6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate _____	289
§7. Impozitul pe spectacole _____	290
§8. Taxe speciale _____	290
§9. Alte taxe locale _____	290
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe _____</i>	<i>291</i>
§1. Regimul juridic general _____	291
§2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe _____	292
2.1. Subiectul _____	292
2.2. Conținutul raportului juridic _____	292
2.3. Baza de impunere _____	293
§3. Stabilirea și colectarea taxelor _____	294
 CAPITOLUL AL IV-LEA. PROCEDURI DE STABILIRE ȘI EVIDENȚIERE ALE OBLIGAȚIILOR FISCALE _____	 296
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale _____</i>	<i>296</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale _____</i>	<i>297</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală _____</i>	<i>299</i>
§1. Persoanele înregistrabile _____	299

§2. Procedura de înregistrare _____	301
2.1. Declarația de înregistrare fiscală _____	301
2.2. Codul de identificare fiscală _____	303
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală _____	304
2.4. Registrul contribuabililor _____	305
<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal _____</i>	<i>306</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale _____</i>	<i>311</i>
§1. Titlurile de creanță fiscală _____	312
1.1. Declarația fiscală _____	313
1.2. Decizia de impunere _____	315
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare _____	317
§2. Rezerva verificării ulterioare _____	319
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili creanțe fiscale _____</i>	<i>319</i>
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal _____</i>	<i>325</i>
§1. Inspekția fiscală _____	325
1.1. Subiectele inspekției fiscale _____	325
1.2. Obiectul inspekției fiscale _____	326
§2. Reguli specifice derulării inspekției fiscale _____	327
2.1. Avizul de inspekție fiscală _____	327
2.2. Locul și durata inspekției fiscale _____	327
2.3. Obiectul inspekției fiscale _____	328
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului _____	328
§3. Finalizarea inspekției fiscale _____	330
3.1. Acte fiscale de control _____	330
3.2. Concluziile inspekției fiscale _____	332
§4. Controlul inopinat _____	333
§5. Controlul antifraudă _____	333
§6. Verificarea situației fiscale personale _____	334
§7. Verificarea documentară _____	335

CAPITOLUL AL V-LEA. PROCEDURI DE STINGERE A

OBLIGAȚIILOR FISCALE _____	336
<i>Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale _____</i>	<i>336</i>
§1. Plata _____	336
1.1. Cine poate face plata? _____	337
1.2. Termenul de plată _____	337
1.3. Modul de plată _____	338
1.4. Data plății _____	339

§2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare _____	340
§3. Restituirea de sume _____	341
§4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale _____	342
<i>Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare a obligațiilor fiscale _____</i>	<i>343</i>
§1. Obligațiile fiscale accesorii _____	343
§2. Înlesniri la plată _____	345
2.1. Constituirea de garanții _____	347
2.2. Măsurile asigurătorii _____	348
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale _____</i>	<i>350</i>
§1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea _____	350
§2. Procedura de executare silită _____	352
2.1. Executarea silită prin poprire _____	356
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile _____	358
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile _____	359
§3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestrul _____	360
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților _____	360
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă _____	361
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație _____	361

CAPITOLUL AL VI-LEA. CONTESTAREA ACTELOR EMISE

DE ORGANELE FISCALE _____	363
<i>Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale _____</i>	<i>363</i>
§1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie _____	364
§2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă _____	369
2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare _____	373
2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face _____	375
2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal _____	377
§3. Căi de atac _____	378
§4. Hotărâri preliminare _____	380
§5. Trimiteri preliminare _____	381
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația la executare silită _____</i>	<i>382</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de sancționare a unei contravenții fiscale _____</i>	<i>385</i>

CAPITOLUL AL VII-LEA. DREPTUL FISCAL ÎN PLAN**EXTRANAȚIONAL _____ 387***Secțiunea 1. Dreptul Uniunii Europene și obligațiile fiscale _____ 387*

§1. Aspecte generale _____ 387

§2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____ 387

2.1. Impunerea persoanei fizice _____ 388

2.2. Impunerea persoanelor juridice _____ 388

2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____ 389

2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile
fundamentale _____ 3902.4.1. Nediscriminarea pe temei de cetățenie
ori naționalitate _____ 391

2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____ 392

2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____ 393

2.4.3.1. Lucrătorii _____ 393

2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____ 395

2.4.3.3. Impozitarea societăților _____ 396

2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____ 396

2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____ 397

§3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____ 398

3.1. TVA _____ 398

3.2. Accize _____ 399

3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____ 399

3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor
vamale _____ 400

3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____ 402

§4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____ 403

4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea
directă _____ 403

4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____ 404

4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____ 404

4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____ 404

§5. Sesizarea Curtii _____ 405

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____ 407